

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 1. december 2022

Sag BS-28185/2021-HJR
(1. afdeling)

A
(advokat Tage Siboni, beskikket)

mod

Region Hovedstaden
(advokat Henrik Perregaard)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten på Frederiksberg den 7. februar 2020 (BS-50257/2019-FRB) og af Østre Landsrets 9. afdeling den 22. marts 2021 (BS-10901/2020-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Hanne Schmidt, Anne Louise Bormann og Jørgen Steen Sørensen.

Påstande

Appellanten, A, har påstået, at tvangsindlæggelsen den 11. oktober 2019 og tvangstilbageholdelsen fra den 11. oktober 2019 til den 24. februar 2020 skal kendes ulovlige, subsidiært at tvangstilbageholdelsen skal kendes ulovlig fra den 20. januar 2020. A har endvidere påstået, at hun skal tilkendes erstatning fastsat efter Højesterets skøn.

Indstævnte, Region Hovedstaden, har over for As påstande om frihedsberøvelsens lovlighed påstået stadfæstelse af byrettens dom. Over for As påstand om erstatning har Region Hovedstaden påstået afvisning, subsidiært frifindelse.

Supplerende sagsfremstilling

Af As journal fremgår om tvangsindlæggelsen den 11. oktober 2019 på Psykiatrisk Center København, Matrikel Bispebjerg, og om perioden frem til overflytningen den 18. oktober 2019 til Psykiatrisk Center København, Matrikel Frederiksberg, bl.a.:

"AOP af Rie Lambæk Mikkelsen, OverlægePsyk kl. 11-10-2019 18:22

...

29-årig kvinde, indlagt på akutte gule papirer, papirerne udfyldt af mediciner Johannes Busck.

Af papirerne fremgår der følgende:

"Pt. fortæller, at Standardbank har stjålet hendes sanser via telefonen.

Hun mener, at hun skal til NASA i USA, fordi de kan bippe hendes arm og fjerne det. Hun kan ikke korrigeres i, at disse tanker fremstår umulige eller absurde. Nægter at lade sig indlægge til behandling. Fortæller, at hun tidligere har hørt stemmer, benægter at høre noget aktuelt, har været tvangsindlagt på Risskov Psykiatrisk Hospital fra den 01.-05.10. 2018. Pt. vurderes at være psykotisk, hun nægter at lade sig behandle og indlægge, det vurderes uforsvarligt ikke at indlægge pt., fordi udsigten til afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentligt forringet."

Papirerne er udfyldt den 11.10.19 kl. 17:45.

Papirerne er godkendt af politiet, juridisk bagvagt Bettina den 11.10.19 kl. 18:10.

Pt. er ekstrem garderet og meget lidt meddelsom, hun vil stort set ikke oplyse noget til anamnesen, hvor disse efterfølgende er fundet ved opslag i pt.'s sundhedsjournal.

Pt. bringes med politiets hjælp, hun har været til stede ved [Rasmus] Paludan demonstrationen og har der fremtrådt aparte og er kommet med psykotiske udtalelser. Hun fortæller i samtalen, at hun vil sagsøge NASA, fordi de har indopereret en dims under hendes arm, det foregik for 1 år siden og de kan på den måde følge hende. Hun fortæller usammenhængende hvordan hun har sagt til datteren, hun sad og talte "det er normalt at et dyr er kristent." Ved forsøg på at finde ud af hvordan hendes religiøse trosretning er, siger hun ateist. Hun fortæller endvidere, at hun er nødt til at beskytte sine børn mod pædofile mordere, hun vil ikke rigtig fortælle om hun har været indlagt før, men da jeg spørger om tvang, får jeg indtryk af, at hun har været tvangsindlagt. Da jeg foreslår antipsykotisk medicin, får jeg også indtryk af, at hun har prøvet noget. Hun vil ikke svare på om hun har haft et ambulansforløb og siger, at hun har en sjette sans, der er helt naturlig, hun fortæller, at hun har 2 børn ... på 5 år og ... på 4 år. Adspurgte til hvor børnene og

hendes kæreste ... er, siger hun, at det ved hun ikke. Ved efterfølgende opslag fremgår det, at pt. blev indlagt 01.10.18. ledsaget af faderen, hun havde dengang også psykotiske oplevelser både storhedsvrangforestillinger og persekutoriske vrangforestillinger. Hun blev udskrevet den 05.10.18 uden ambulans opfølgning. Man tolkede det dengang som en cannabispsykose, selvom man i urinstixen fandt blank test.

Pt. beskrives også at have haft en normadeagtig tilværelse, hvor de har boet både i ... og i ... har solgt et hus og har levet af indtægten derfra samt børnepenge.

I journalen står der beskrevet, at familien skal videre til ..., ved efterfølgende samtale med pt., spørger jeg til den ... tur og hun fortæller, at de ikke havde penge til at tage til ..., men de til gengæld har opholdt sig i ..., hvor de har boet allesammen i en bil. Hun vil ikke gøre rede for, hvornår de er kommet til Danmark.

Sideløbende med samtalen med pt. er politiet ved at undersøge kontakt til faderen og får oplysninger om hvor manden og børnene formentlig opholder sig. De følger op på dette.

Objektivt

Pt. fremtræder psykotisk, stirrende, går i stå, tørre læber, drikker vand 10-12 gange under samtalen. Svarer indimellem pudsigt på hvad hun vil leve af, siger hun kærlighed og kildevand. Pt. har mange vrangforestillinger, kan ikke korrigeres i disse, stemningslejet vurderes neutralt, hun fremtræder ikke umiddelbart forpint, men nærmere perpleks. Mistanke om hørelsesshallucinationer da pt. sidder og kigger op i det ene hjørne flere gange og holder op med at tale, adspurgte til stemmer benægter hun.

Pt. vurderes under indlæggelse ikke suicidaltruet, selvmordsrisiko 1.

Pt. virker anspændt ikke aggressiv.

...

Pt. har ingen udgang.

Hvis pt. har søvnbesvær, kan der gives Olanzapin, pt. fik under sidste indlæggelse Olanzapin 5 + 10 mg, men intet øvrigt medicin, hun blev apsykotisk på få dage.

TVP skema 1 udfyldt i SP.

Under indlæggelsen må der tages stilling til om der skal laves underretning på børnene.

Resumé

29-årig kvinde, hvor jeg ikke ved om der er disp. til psykisk lidelse. I gammel journal beskrevet en tilstand for 7 år siden i forbindelse med

LSD indtagelse, indlagt i 5 dage i en cannabispsykose og nu på ny indlagt, det er uvist om hun har taget euforiserende stoffer. Pt. fremtræder tydeligt psykotisk med tankestop og persekutoriske vrangforestillinger. Pt. er indlagt på akutte gule papirer.

Rie Lambæk Mikkelsen
Overlæge/bb

...

Behandlingsplan af Thomas Kirkegaard, Overlæge Psyk kl. 12-10-2019 10:14

...

Obj: psykisk

Vågen og klar. Orienteringsgrad ikke afdækker. Præger af lettere selvforsømmelse. Dårlig formel som emotionel kontakt. Garderet, præget af formelle tankeforstyrrelser og hermed klart psykotisk.

Ikke suicidal.

Plan for undersøgelse og behandling

Fortsat indikation for frihedsberøvelse da pt. er psykotisk og har et pågående behandlingsbehov.

...

Tvangsnotat af Igor Petrov, Læge kl. 14-10-2019 11:00

...

Objektivt psykisk

Pt. er vågen, klar, og orienteret. Stemningslejet er klart løftet, psykomotorikken er påskyndet, pt. taler højt, bevæger sig raskt.

Kontakten er læderet, adfærden uhensigtsmæssig.

Pt. er i en psykotisk manisk tilstand. Umiddelbart ikke i delir.

Ingen selvmordstanker.

...

Plan

Pt. er psykotisk, manisk, indlæggelses- og behandlingskrævende. Hun ønsker ikke at være indlagt frivilligt, og frihedsberøvelsen på beh. indikation opretholdes, godkendt d.d. af ovl. Toke Troelstrup.

...

Kontinuationsnotater af Igor Petrov, Læge kl. 16-10-2019 11:00

...

Til samtale ytrer pt. at hun bare skal udskrives, at hun får et skib af sin far i fødselsdagsgave, og hende, kæresten, og børnene skal ud at sejle verden rundt "for evigt". Pt. mener, at det er for farligt at befinde sig på fastlandet, idet verdens "elite" planlægger noget slemt, bl.a. udryddelse af hele lande. NASA er involveret i disse planer.

Derudover oplyser pt. at hendes sjæl har "altid" levet på jorden, også for 60 millioner år siden, og husker hvordan det har været den gang. Den gang levede folk frit og "anarkistisk", og alle var ligeværdige.

Under samtalen sidder pt. med spredte ben, bøvser, griner umotiveret. Senere synger højt i fællesmiljøet.

Pt. er fortsat manisk med psykotiske symptomer. Iderig, påskyndet psykomotorik, hæmningsløs adfærd.
..."

A blev som anført den 18. oktober 2019 overflyttet til Psykiatrisk Center København, Matrikel Frederiksberg. Samme dag tilkendegav hun, at hun ønskede at klage over tvangstilbageholdelse og tvangsbehandling. Af hendes journal fremgår bl.a.:

"Flytningsnotat af Nanna Birgitte Kjær, Læge kl. 18-10-2019 14:17

...

Flytningsnotat

Resumé af sygdomsforløb

Årsag til indlæggelse:

29-årig kvinde indlagt på gul tvang den 11/10. Pt bringes til PAM af politiet, da pt havde været til Rasmus Paludan demonstrationen og har der fremtrådt aparte og er kommet med psykotiske udtalelser. Pt. fortæller, at Standardbank har stjålet hendes sanser via telefonen. Pt vil sagsøge NASA, fordi de har indopereret en dims under hendes arm, det foregik for 1 år siden og de kan på den måde følge hende.

...

Objektivt psykisk

VKO. Læderet formel og emotionel kontakt. Stemningleje løftet. Øget psykomotorisk tempo. Affektlabil. Pt fremstår garderet og devaluerende. Pt. er i en psykotisk manisk tilstand. Umiddelbart ikke i delir. Ingen selvmordstanker.

Væsentlige fund: BP har ikke været muligt. Når pt kan samarbejde til BP da tages psyk rutine samt CYP2D6. EKG ia
Årsag til flytning: mhp behandling og stabilisering

...

Kontinuationsnotater af Louise Nielung, Læge kl. 18-10-2019 14:58

...

Baggrund for indlæggelsen

Tvangsindlagt på beh.indikation da pt har gået nøgen rundt i offentligheden og har været forbi Rasmus Paludan demo, hvor pt har opført sig aparte. Opstartet motivationsfase for abilify på BBH.

...

Samtale

Initialt holder pt meget godt sammen på sig selv. Er vred og fortæller, at hun absolut ikke ønsker at være indlagt da 'det er imod menneskeretighederne'. Mener hun er blevet indlagt fordi hun er fattig. Ønsker ej heller at tage medicin, 'da medicinindustrien er korrumpet og medicin ikke er godt for mennesker'. Vil gerne læse alle vores 'reglementer' for at få sig udskrevet igen.

Adspurgt til, hvorfor pt blev indlagt, angiver hun, at hun gik nøgen rundt i offentligheden og at dette måske var lidt dumt. Mener ikke at have været til Rasmus Paludan demo.

Da ut nævner NASA, siger pt 'de er en trussel mod jordens og menneskenes frihed' Kan ikke redegøre, hvorfor. For et år siden blev pt gjort til robot af NASA, ved at sende strøm op igennem hendes arme via en mobil, men er ikke længere en robot.

Objektivt psykisk

Da ut henter pt i gården, sidder hun og spiller på guitar og synger på-faldende højlydt. Holder, som sagt nogenlunde sammen på sig selv i starten af samtalen, men efterhånden frembyder pt med VR om at være blevet lavet til en robot af NASA. Konspirationer omkring NASA og medicinalindustrien.

Latent vred og aggressiv. Let øget pskomotorik og let øget stemningsleje. Talepres, der let kan afbrydes. Bliver irriteret en enkelt gang da jeg afbryder. Ligeledes irriteret over at have fortalt om oplevelser med NASA, når det kan bruges mod hende. Pt mener aldrig hun skulle aldrig have fortalt det, selvom det jo er sandheden.

Privat logik.

Vurderes psykotisk.

Påfaldende at pt ikke nævner sine 2 børn, før ut bringer dem op.
Vurderes ikke suicidaltruet. SR1.

Somatisk status

Endnu ikke fået taget blodprøver eller lavet u-toks.

Plan

Indlægges til videre stabilisering og fortsættelse af motivationsfase med abilify. Kan ikke gå med til frivillig indlæggelse, hvorfor pt tvangstilbageholdes dd. Pt ønsker at klage over tvangstilbageholdelse og tvangsbeh. Er tildelt pt.rådgiver

...

Tvangsnotat af Louise Nielung, Læge kl. 18-10-2019 15:28

...

Iværksættelse af frihedsberøvelse dag (0)

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019 RHP C270Ø, PCK, LUKKET SENGEAFSNIT, FRH

Vurdering

Se kont.notat fra dd.

Konklusion

Patienten findes psykotisk eller i en tilstand som ganske må sidestilles hermed: Frivillighed kan ikke opnås eller findes ikke tilstrækkeligt. Det vurderes uforsvarligt ikke at frihedsberøve med henblik på behandling, hvorfor patienten frihedsberøves dags dato.

TVP1 påtegnet

Konf. med psyk BV PLI

Skal overlæge godkendes snarest muligt"

I anledning af As klage afgav overlæge Maria Gariup, Psykiatrisk Center København, Matrikel Frederiksberg, den 23. oktober 2019 en erklæring til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Af erklæringen fremgår bl.a.:

"Art og omfang:

A er indlagt på PCK siden den 11.10.2019, med en tentativ diagnose af bipolar lidelse i manisk episode med psykotiske symptomer, vs paranoid psykose uspecificeret. Hun har afvist at ville være indlagt og at

modtage behandling med antipsykotisk medicin. Hun er blevet frihedsberøvet, og den 21.10. har afsnittets overlæge MG truffet beslutning om tvangsbehandling med Aripiprazol. Den 18.10. har A udtrykt ønsket om at klage over frihedsberøvelsen, og den 21.10. over tvangsbehandling. Det sidste er tillagt opsættende virkning.

Årsag til indlæggelsen:

A er en 30-årig kvinde, tvangsindlagt på akutte gule papirer d. 11.10.19 efter at have gået nøgen rundt i København. Ved ankomst beskrevet psykotisk, næsten perpleks, med persekutoriske vrangforestillinger omkring NASA og Standardbank.

Biografi:

A er opvokset i en velstillet familie i ... med mor, far og storesøster. Har et godt forhold til familien. Forældre stadig sammen og støttende for A. Afsluttede gymnasiet i med meget gode resultater, stort set kun 12-taller. Beskriver at have følt sig tiltagende optaget af "planøkonomi", og at ville kæmpe imod kapitalisme og dets værdier allerede fra slutningen af gymnasiet, hvor hun bestemte at rejse verdenen rundt, i stedet for at læse videre. Har boet i mange lande, og dyrket forskellige midlertidige jobs, bl.a. appelsinplukker, cykeltaxa og "sugar-dater". Har i flere år været i et forhold med ..., de har to børn sammen på hhv. 4 og 6 år. I de sidste tre år har familien tilbragt vintrene i ..., levet i en husbil samt et lejet hus, mest af børnepenge og sporadiske job, og muligvis også af et hussalg. Ingen fast indtægt ud over dette.

I sommers rejste familien tilbage til DK, de havde planlagt at etablere sig på ... med nogle venner, som er ved at etablere en autokratisk livsstil. De er der i ca. tre uger, og blev så inviteret at tage tilbage til København. Parret lejer en lejlighed på ..., og de er så kommet tilbage dertil.

Tidligere Psykisk:

A har først været i kontakt med psykiatrien d. 1. oktober 2018, hvor hun blev kortvarigt indlagt på Risskov pga. selvmordstanker. Beskrevet i starten af indlæggelsen manisk med psykotiske elementer med selvhenførende vrangforestillinger, muligvis i relation til brug af cannabis tidligere samme dag. Stabiliseret hurtigt uden medicinsk behandling fraset i alt 15 mg Olanzapin givet d. 01.10.18, og blev udskrevet d. 05.10.18 under diagnosen "Cannabispsykose med blandede symptomer" og "Akut belastningsreaktion", og uden opfølgning i psykiatrisk regi.

... har efterfølgende beskrevet på BBH at "A det seneste år har skiftevist været depressiv og muligvis manisk, men familien har vænnet sig til det og ikke reageret med kontakt til sundhedsvæsenet".

Forløbet ved indlæggelsen:

A er vurderet med løftet stemningsleje og persekutoriske vrangforestillinger på BBH, hvor der d. 17.10 blev startet motivationsfase for behandling med Abilify tbl. 10 til max. 30 mg dgl, alternativt inj. Abilify 9,75 mg i.m. maksimalt 1 gang dagligt, som ifl. promedicin. Hun blev flyttet til C270Ø/FRH den 18.10. Ved ankomst fortalte hun, at "det måske var lidt dumt at gå rundt nøgen", og også at hun for et år siden blev lavet (kortvarigt, ndt.) til en robot af NASA. Motivationsfasen fortsat til og med 21.10, og A har konsekvent nægtet at modtage behandling, idet hun ikke mener sig syg. Den 21.10 traf ovl. MG beslutning om tvangsbehandling med de ovennævnte præparater. A har ønsket at klage, og klagen er tillagt opsættende virkning.

A's holdning:

A har vedholdt, at hun ikke har nogen tillid til psykiatrien, som hun skønner tilknyttet og til service af medicinalindustrien. Hun har forklaret, at hun af den grund ikke ved, om hun skal fortælle os sandheden, eller ej, idet dette kunne blive brugt imod hende. A har alligevel valgt at sige, at hun vil sagsøge NASA og Facebook, som pludselig stjal alle data fra hendes profil, fordi hun havde lavet "de mest vanvittige ting". A er også bekymret over et netværk som involverer NASA, nogle rige familier og pædofile, som styrer verden. Hun mener hun har provokeret dem ved en post på Facebook, skrevet dagen hvor hun blev indlagt. A mener hun kan være "lidt høj" nogle dage. A mener at det hun har behov for, for at få det godt, er at gå fra sin ægtefælle, få børnene på en deleordning, dyrke yoga, meditere, og være i naturen. Hun ønsker ikke nogen medicin.

Psykisk tilstand:

A har en svingende kontakt ved samtalerne, som skifter fra god, og resonant, til mere fjern. Hun fremtræder og beskriver sig ambivalent ift. at beskrive sine oplevelser. Talen er flydende og samlet når hun taler om fx sin tidligere historie, men mere fragmentær, med pauser og latentid når hun fortæller om sine oplevelser ift. NASA og FB. Det er vores vurdering at disse oplevelser har vrangkarakter. Stemningslejet svinger mellem neutral og irriteret. Der observeres søvnevanskeligheder.

Vurdering/konklusioner:

A vurderes at være i en psykotisk tilstand. Der er beskrevet ændringer i hendes tilstand og funktionsniveau som har stået på i cirka ét år, hvor der umiddelbart både har været stemningssvingninger og vrangforestillinger. A ønsker ikke at være indlagt, eller at modtage medicinsk behandling. Det vurderes uforsvarligt at imødekomme hendes ønsker,

idet mulighederne for helbredelse ellers ville blive væsentligt forringede.

Derfor er hun blevet frihedsberøvet, og der er truffet beslutning om tvangsbehandling med Abilify tbl/inj, som ifl Promedicin. A har ønsket at klage over begge foranstaltninger. Klage over tvangsbehandling er tillagt opsættende virkning."

Om tvangstilbageholdelsen af A i Psykiatrisk Center København, Matrikel Frederiksberg, i perioden 18. oktober 2019-24. februar 2020 fremgår af hendes journal bl.a.:

"Tvangsnotat af Nynne Beenfeldt Skjelmose, Læge kl. 21-10-2019 13:58

...

Revurdering af frihedsberøvelse (dag 3)

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019 RHP C270Ø, PCK, LUKKET SENGEAFSNIT, FRH

Aktuel varighed af frihedsberøvelse: 3 dag(e)

Pt. tvangsindlagt på behandlings indikation d. 11/10, tvangen opretholdt ved overflytning til FRH matrikel d. 18/10.

Er motiveret for Abilify de seneste 4 dage.

Pårørende samtale:

Til stede er pt. A, dennes mand ..., far ... og mor ... Desuden Socialrågger Pia, KP Cassandra, ovl. Maria G. og ut.

Pt. er tydelig utilfreds med at være indlagt og ønsker heller ikke rigtig samtale...

...

Vurdering

Objektivt fremstår pt. vågen, klar og orienteret. Lederet kontakt på begge planer, sparsom blikkontakt. Garderet. Vredlanden og anspændt. Øget psykomotorisk tempo, urolig på stolen, irriteret. Drikker vand konstant, rejser sig pludselig for at gå på toilettet x 2. Formelle tankeforstyrrelser med vaghed og springende tankegang. Persekutoriske og megalomane VF.

Ej adspurgt til hallucinationer.

SR1, vurderes psykotisk. Pt. kan ikke korrigeres.

Konklusion

Patienten findes fortsat psykotisk: Frivillighed kan fortsat ikke opnås. Det vurderes fortsat uforsvarligt at ophæve frihedsberøvelsen, hvorfor denne opretholdes med henblik på videre behandling.

...

Tvangsnotat af Heidi Pöckel, Læge kl. 28-10-2019 15:47

...

Revurdering af frihedsberøvelse (dag 10)

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019 RHP C270Ø, PCK, LUKKET SENGEAFSNIT, FRH

Aktuel varighed af frihedsberøvelse: 10 dag(e)

...

Vurdering

Pt informeres om formålet med dagens samtale. Pt spørges ind til, hvad der førte til aktuelle indlæggelse. Pt fortæller, at hun en dag, hvor hun følte sig i godt humør og med meget energi satte noget farvet tape hen over sine bryster og underliv, hvor hun havde skrevet "Kærlighed" på og efterfølgende gik ud på gaden uden andet tøj på. Pt mener derfor ikke, at hun var nøgen, da tape dækkede, hvad det skulle. Opsøgte en politibetjent på gaden, der herefter foranledigede indlæggelsen. Pt har svært ved at forstå, hvorfor det skulle føre til indlæggelse, da en politibetjent siden har fortalt hende, at det hun gjorde ikke var ulovligt, medmindre andre meldte hende for blufærdighedskrænkelser. Pt havde derimod en opfattelse af, at hendes handling kun fik andre mennesker til at smile og gjorde dem glade. Fortæller, at hun ikke var til fare for nogen, men at hun aldrig vil gøre det igen, da hun nu har erfaret, at det kan føre til indlæggelse. Giver ikke udtryk for, at det er en upassende adfærd i det offentlige rum, men medgiver at det ikke er en normal adfærd, men at det også er godt at udfordre det normale. Gentager flere gange, at det eks i visse steder i udlandet ikke ville være unormalt. Pt fortæller, at hun ikke mener, at hun er psykisk syg, bare fordi hun har lidt øget energi.

Konklusion

Patienten findes fortsat psykotisk eller i en tilstand som ganske må side-stilles hermed: Frivillighed kan fortsat ikke opnås eller findes ikke tilstrækkeligt. Det vurderes fortsat uforsvarligt at ophæve frihedsberøvelsen, hvorfor denne opretholdes med henblik på videre behandling.

Beslutningen er tiltrådt af overlæge VRM.

...

Tvangsnotat af Dorte Dahl, AfdLægePsyk kl. 07-11-2019 11:00

...

Revurdering af frihedsberøvelse (dag 20)

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019 RHP C270Ø, PCK, LUKKET SENGEAFSNIT, FRH

Aktuel varighed af frihedsberøvelse: 20 dag(e)

30-årig kvinde tvangsindlagt på helbredsindikation 11.10.19. Da pt'en vedholdende har fremstået psykotisk og vedholdende har afvist den anbefalede antipsykotiske behandling blev der den 6.11.19 truffet beslutning om tvangsbehandling med Olanzapin. Da pt'en klagede over beslutning afventes aktuelt møde i PKN.

Pt'en ønsker fortsat ikke at være frivilligt indlagt, og mener ikke hun har været syg på noget tidspunkt.

Da behandlingsplanen opdateres under samtalen spørges ind til notat i tidl behandlingsplan 12.10.19, hvor pt'en havde oplyst at 5G nettet har været afprøvet på hende.

Pt'en fortæller at hun for cirka 1 år siden fik smerter mens hun holdt sin tlf. Hun overvejede om hun fik stød af tlf, men en af hendes mistanker var at det var påvirkning fra 5G. Hun har efterflg søgt viden om 5G's indflydelse. 5G tlf-net ville medføre at man ikke er menneske mere, men bliver til en robot. 4G er det maksimale mennesker og jorden kan holde til. Når frekvensen af radiobølger er for høj går det ind i den fysiske krop. Mennesket forsvinder helt, men man kan ikke se det på personens udseende at personen er blevet til en robot pga. 5G. Pt'en mener 5G er en meget stor trussel mod menneskeheden og jorden. Pt'en siger at der er flere ting hun ikke fortæller ved samtalerne, da hun ved det bliver skrevet ned, og måske bliver brugt til at skrive at hun har psykose.

Obj psyk: Vågen, klar og orienteret. Neutralt stemningsleje. Garderet.

Holder sammen på sig selv, taler i normalt tempo.

Læderet emotionel kontakt. Fremstår produktivt psykotisk med persecutoriske vrangforestillinger og mistanke om vrangforestillinger vedr misidentifikation. Vurderes ikke i øget selvmordsrisiko.

Vurdering

Pt'en fremstår fortsat psykotisk og afviser frivillig indlæggelse og afviser medicinsk behandling af psykose.

Konklusion

Patienten findes fortsat psykotisk eller i en tilstand som ganske må side-stilles hermed: Frivillighed kan fortsat ikke opnås eller findes ikke tilstrækkeligt. Det vurderes fortsat uforsvarligt at ophæve frihedsberøvelsen, hvorfor denne opretholdes med henblik på videre behandling.

TP1 påtegnet

Beslutningen er tiltrådt af overlæge Vibeke R Mikkelsen.

...

Tvangsnotat af Lasse Mosegaard Schmidt, AfdLægePsyk kl. 17-11-2019 12:01

...

Revurdering af frihedsberøvelse (dag 30)

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019 RHP C270Ø, PCK, LUKKET SENGEAFSNIT, FRH

Aktuel varighed af frihedsberøvelse: 30 dag(e)

Vurdering

Pt'en er fortsat beskrevet psykotisk med aparte adfærd i afsnittet herunder opfordre med. pt til selvmord gået i sommerkjole i bare tær udenfor. Ingen sygdomsindsigt. Ønsker ikke behandling med antipsykotisk medicin. Pt starter samtalen med at vælge stolen umiddelbart ved siden af ut så jeg må rykke tilbage for at der kan være plads til os begge og pt reagere ikke på denne overskridelse af intim sfære. Hun oplyses om samtalsformål.

Der spørges ind til hvad grunden er til at hun er indlagt og hun forklare at hun havde lyserød tape og fik en spontan ide (adspurgt x flere kan hun ikke redegøre for baggrunden for ideen - siger at det ikke var en politisk statement og så at det var en frihedsytring og at man ikke må noget i 2019).

Ved samtalen dd fremstår pt rimelig samlet men garderet og bagatelliserende og bortforklarende over for tidligere observationer mener ikke at hun har sagt noget om NASA eller FB robot og kun lidt om 5G nogle forskere mener er et problem. Adspurgt om hvad grunden til at vi har skrevet den slags hvis hun ikke har sagt det kan hun ikke komme med en forklaring. Fastholder hun er rask ikke vil have medicin og endvidere at det er uprofessionelt at der har været talt om at hun både kunne være Bipolar og psykotisk og at det ikke er ok at skrive diagnose.

Pt vil bare gerne ud og få et job da hun ikke kan overskue at få kontant hjælp.

OBJ

Vågen klar og orienteret. Kontakten i nogen grad på pt. primisser og ikke fuldgod hverken formel eller emotionel. Vurd ikke med fuldgod fysisk egenomsorg. Fremstår garderet, bagatelliserende og tanke forstyrret og vurd forsat psykotisk og behandlingskrævende. Vurd ikke til fare for sig selv eller andre SNR1

Konklusion

Patienten findes fortsat psykotisk eller i en tilstand som ganske må side-stilles hermed: Frivillighed kan fortsat ikke opnås eller findes ikke tilstrækkeligt. Det vurderes fortsat uforsvarligt at ophæve frihedsberøvelsen, hvorfor denne opretholdes med henblik på videre behandling.

Pt er info om dette og at hun kan klage hun har selv en advokat.

Beslutningen skal snarest tiltrædes af overlæge.

TVP1 påtegnet

Lasse Mosegaard Schmidt

Speciallæge i psykiatri

...

Tvangsnotat af Dorte Dahl, AfdlægePsyk, kl. 18-11-2019 8:51

...

Overlæge Vibeke R Mikkelsen har godkendt opretholdelse af frihedsberøvelse

TP1 påtegnet

...

Tvangsnotat af Lykke Pedersen, OverlægePsyk kl. 13-12-19 11:00

...

Pt fremtræder psykotisk med vrangforestillinger og formelle tankeforstyrrelser. Stemningslejet neutralt, ingen suicidaltanker eller planer.

Mere venlig og afdæmpet og en smule mere indstillet på behandling.

Plan:

Frihedsberøvelsen opretholdes. TPV 1 er udfyldt.

Tvangsbehandling fortsætter uændret.

...

Tvangsnotat af Saad Moutlak Chouheiber, Læge kl. 10-01-2020 14:33

...

Revurdering af frihedsberøvelse (dag 84)

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019 RHP C270Ø, PCK, LUKKET SENGEAFSNIT, FRH

Aktuel varighed af frihedsberøvelse: 84 dag(e)

Vurdering

Patienten er psykotisk med nedsat sygdomsindsigt. Patienten er utilfreds med tvangsmedicin Olanzapin 15 mg både præparat og dosis og vil gerne istedet prøve Abilify.

Patienten modtager tvangsbehandlingen uden modstand og er gået med til forsøgsvis at tage tvangsmedicin uden læge tilstedeværelse. Patienten accepter opstart af Abilify, som frivillig medicin, samtidig med fortsat tvangsbehandling med Olanzapin 15 mg.

Konklusion

Patienten findes fortsat psykotisk med manglende indsigt i egen tilstand og udviser ingen forståelse for fortsat indlæggelse og behandling.

Frivillighed kan fortsat ikke opnås på en betryggende måde for fortsat behandling og findes ikke tilstrækkeligt. Det vurderes fortsat uforsvarligt at ophæve frihedsberøvelsen, hvorfor denne opretholdes med henblik på videre behandling.

Beslutningen er tiltrådt af overlæge Jeanett Bauer.

...

Tvangsnotat af Saad Moutlak Chouheiber, Læge kl. 07-02-2020 13:02

...

Revurdering af frihedsberøvelse (dag 112)

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019 RHP C270Ø, PCK, LUKKET SENGEAFSNIT, FRH

Aktuel varighed af frihedsberøvelse: 112 dag(e)

Vurdering

Patienten fremstår garderet med psykotisk mistænkelig adfærd. Patientens omgang med mobiltelefon, benægterne udtalelser omkring sine vrangforestillinger.

Patienten er under medicin omlægning fra Olanzapin som har været tvangsmedicin til Abilify som patienten har accepteret frivilligt som alternativt.

Konklusion

Patienten findes fortsat psykotisk eller i en tilstand som ganske må side-stilles hermed: Frivillighed kan fortsat ikke opnås eller findes ikke tilstrækkeligt. Det vurderes fortsat uforsvarligt at ophæve frihedsberøvelsen, hvorfor denne opretholdes med henblik på videre behandling.

Beslutningen er tiltrådt af overlæge MIKKELSEN, VIBEKE RÅBERG”

Den 24. februar 2020 blev tvangstilbageholdelsen af A ophævet. Af hendes journal fremgår om forløbet op til ophævelsen bl.a.:

”Kontinuationsnotater af Saad Moutlak Chouheiber, Læge kl. 07-02-2020 11:08

...

Stuegang/overflytningsnotat.

Tilstede kp. Mitzi, spl. studerende, patienten og ut.

Patienten informeres om plan om overflytning til åben afsnit hvor der forventes yderligere 2 ugers indlæggelse.

Patienten accepter.

Patienten informeres om opretholdelse af frihedsberøvelse mhp observation og stabilisering af effekt af medicin som er under omlægning.

Patienten er indforstået med ovenstående.

Der er uændret udgang.

...

Kontinuationsnotater af Mariana Isabel Nielsen, Specialpsykolog kl. 13-02-2020 9:44

...

Pt. har for nuværende 8 t. udgang alene, og det er vurderet, det er passende aktuelt. Dog laves der en undtagelse i weekenderne, hvor pt. efter konkret vurdering af personalet gerne må få orlov og overnatte hjemme hos familien fre.-man. senest kl. 9:00.

Mariana Nielsen, Specialpsykolog

...

Kontinuationsnotater af Nynne Beenfeldt Skjelmose, Læge kl. 18-02-2020 11:00

...

Netværksmøde

...

A fremstår i klar bedring og er klar til udskrivelse snarest...

...

Objektiv psykisk:

VKO, god kontakt. Smilende og venlig. Neutralt stemningsleje, let uroligt psykomotorisk. Tankegange samlet.

Fremstår uden VF eller hallucinationer ved dagens samtale.

...

Plan:

Vi stiler mod udskrivelse mandag d. 24/2, således kan pt. søvn observeres efter sep. af Olanzapin.

Pt. har aftale med OPUS torsdag d. 27/2.

...

Tvangsnotat af Nynne Beenfeldt Skjelmose, Læge kl. 24-02-2020 10:45

...

Ophør af frihedsberøvelse

Type: Tvangstilbageholdelse - Behandlingsindikation

Iværksat den: 18-10-2019

Vurdering

Pt. er klar til udskrivelse. Er skiftet fra Olanzapin til Abilify uden tilbagefald eller forværring af tilstanden. Stabil søvn, overholder aftaler og tager medicinen frivilligt.

Fremstår ved dagens samtale samlet med god kontakt. Venlig og imødekommende. Ingen vrangforestillinger eller hallucinationer. Vurderes apsykotisk.

Konklusion

Kriterierne for frihedsberøvelse findes ikke længere opfyldt, hvorfor frihedsberøvelsen ophæves dags dato.

Ovl. Ann-Charlotte tiltræde ovenstående beslutning d.d.”

Retsgrundlag

Lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v. (psykiatriloven) indeholder bl.a. disse bestemmelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 185 af 1. februar 2022:

”§ 5. Tvangsindlæggelse, jf. §§ 6-9, eller tvangstilbageholdelse, jf. § 10, må kun finde sted, såfremt patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, fordi:

- 1) udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet eller
- 2) den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.

...

§ 21. Overlægen har ansvaret for, at frihedsberøvelse og anvendelse af anden tvang efter reglerne i denne lov ikke anvendes i videre omfang end nødvendigt.

Stk. 2. Som led i efterprøvelse af frihedsberøvelse skal overlægen henholdsvis 3, 10, 20 og 30 dage, efter at frihedsberøvelsen blev iværksat, og herefter mindst hver 4. uge, så længe frihedsberøvelsen opretholdes, påse, om betingelserne for at frihedsberøve patienten fortsat er opfyldt. Resultatet af denne efterprøvelse skal tilføres tvangsprotokollen. Patientrådgiveren og efter begæring tillige patienten underrettes om beslutning om opretholdt frihedsberøvelse.

...

§ 32. Ved enhver anvendelse af tvang skal patienten vejledes om adgangen til at påklage indgrebet.

...

§ 35. Sygehusmyndigheden skal efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringe klager over tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tilbageførsel, tvangsbehandling, tvangsfiksering, anvendelse af fysisk magt, beskyttelsesfiksering, anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer og særlige dørlåse, personlig skærmning, der uafbrudt varer mere end 24 timer, aflåsning af døre i afdelingen samt oppegående tvangsfiksering og aflåsning af patientstue på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland, for Det Psykiatriske Patientklagenævn ved Nævnenes Hus.

...

§ 37. Det Psykiatriske Patientklagenævn ved Nævnenes Hus skal efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren indbringe sine afgørelser vedrørende tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse, tilbageførsel, tvangsfiksering, beskyttelsesfiksering, oppegående tvangsfiksering på Sikringsafdelingen under Retspsykiatrisk afdeling, Region Sjælland og

aflåsning af døre i afdelingen for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a.

Stk. 2. Godkender patientklagenævnet, at patienten frihedsberøves, kan spørgsmålet om udskrivning først på ny begæres prøvet i Det Psykiatriske Patientklagenævn ved Nævnenes Hus, når der er forløbet 2 måneder efter nævnets afgørelse. Har spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed været indbragt for retten, jf. stk. 1, regnes den nævnte frist fra rettens afgørelse.”

Psykiatriloven blev oprindeligt indført som lov nr. 331 af 24. maj 1989 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Efter denne lov kunne tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse forlanges indbragt umiddelbart for domstolene, dvs. uden forudgående behandling i administrative klagemyndigheder. Loven afløste lov nr. 118 af 13. april 1938 med senere ændringer om sindssyge personers hospitalsophold, hvorefter afgørelser om frihedsberøvelse på psykiatrisk afdeling kunne påklages til Justitsministeriet med efterfølgende domstolsprøvelse i henhold til retsplejelovens kapitel 43 a.

Psykiatriloven fra 1989 byggede på betænkning nr. 1068/1986 om tvang i psykiatrien. I denne betænkning anføres om domstolsprøvelse efter 1938-loven bl.a. (bind 2, s. 536):

”Man bør ... være opmærksom på, at domstolenes prøvelse omfatter forholdene som de er på det tidspunkt, domsforhandlingen finder sted, således at det ikke blot er lovligheden af selve tvangsindlæggelsen eller tvangstilbageholdelsen, der efterprøves, men tillige om forholdene har ændret sig, og frihedsberøvelse derfor ikke længere er nødvendig.”

Ved lov nr. 403 af 26. juni 1998 om ændring af bl.a. lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (Revision af psykiatriloven m.v.) blev den gældende ordning indført, hvorefter klage over tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse skal indbringes for de lokale patientklagenævne (nu Det Psykiatriske Patientklagenævn) og først herefter for domstolene. Indtil da havde patientklagenævnene kun haft kompetence i sager om tvangsbehandling mv., idet sager om tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse skulle indbringes umiddelbart for domstolene. Om de retssikkerhedsmæssige overvejelser vedrørende den foreslåede ændring af klageordningen anføres i de almindelige bemærkninger til lovforslaget bl.a. (Folketingstidende 1997-98, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 36, s. 940 f.):

”Det kan ... overvejes at ændre klageordningen, således at klager over alle former for tvangsanvendelse indbringes for *de lokale patientklagenævne* i første instans.

Til fordel for at samle klagerne i de lokale patientklagenævn kan det anføres, at man herved opnår, at det er den samme myndighed, der i 1. instans tager stilling til, om betingelserne for tvangstilbageholdelse er opfyldt, uanset om klagen angår frihedsberøvelse eller tvangsbehandling.

En sådan klageordning vil også virke mere overskuelig og enkel og vil formentlig af patienterne kunne opleves som lettere tilgængelig end en ordning, hvor klagevejene er adskilte.

Heroverfor kan anføres de retssikkerhedsmæssige synspunkter, der ligger bag den gældende ordning, hvorefter klager over tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse henhører direkte under domstolene uden en forudgående administrativ klagesagsbehandling.

Efter grundlovens § 71, stk. 6, har patienter krav på at få prøvet lovligheden af en tvangsindlæggelse eller tvangstilbageholdelse ved de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed. Får patientklagenævnet kompetence til i første instans at tage stilling til klager over tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse, skal patienten således stadig have mulighed for at få patientklagenævnets afgørelse om tvangsindlæggelse eller tvangstilbageholdelse prøvet ved domstolene. Henlægges klager over tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse til patientklagenævnene i første instans, vil det betyde, at der vil gå længere tid, inden patienten kan få sagen pådømt af en domstol.

...

Selv om den nugældende delte klageordning kan anses for en afbalanceret løsning af de modstående hensyn, der gør sig gældende, er det Justitsministeriets konklusion, at der bør ske en forenkling af klagesystemet, således at alle klager over tvang i første instans samles hos den samme myndighed. Efter Justitsministeriets opfattelse bør denne myndighed være det lokale patientklagenævn.

Der stilles derfor forslag om, at alle klager over tvangsansvendelse, herunder også klager over tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse, i første instans behandles af de lokale patientklagenævn."

I lovforslagets bemærkninger omtales vigtigheden af, at domstolsprøvelsen af tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser sker hurtigt, og herunder overvejes det, om der bør fastsættes særlige sagsbehandlingsfrister i disse sager (anf.st. s. 943):

"Efter Justitsministeriets opfattelse bør man ... afstå fra at indføre en absolut frist for behandlingen af klager over tvangsindlæggelse og

tvangstilbageholdelse ved domstolene. Justitsministeriet finder dog, at der ved forberedelsen af sådanne sager i lighed med andre sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse kan være grund til at være særligt opmærksom på, at sagen fremmes mest muligt. Dette gør sig ikke mindst gældende i de foreliggende tilfælde, hvor sagerne om frihedsberøvelse allerede har været undergivet en administrativ klagesagsbehandling ved de lokale patientklagenævn. I disse tilfælde er der således et særligt behov for at sikre, at der ikke går for lang tid, inden patienten får rettens afgørelse. Det gælder navnlig, hvis patienten fortsat er frihedsberøvet på det tidspunkt, hvor sagen er indbragt for retten.”

Anbringender

A har supplerende anført navnlig, at hun ifølge sin journal allerede den 11., 12., 14. og 16. oktober 2019 gav udtryk for modstand mod tvangsindlæggelsen. Hun blev imidlertid ikke vejledt om sine klagemuligheder før den 18. oktober 2019, hvor hun straks klagede. Det ville have været nærliggende for Det Psykiatriske Patientklagenævn at opfatte hendes klage som en klage også over selve tvangsindlæggelsen den 11. oktober 2019 og tvangstilbageholdelsen de følgende dage og ikke kun som en klage over tvangstilbageholdelsen fra den 18. oktober 2019.

Landsretten burde derfor have taget stilling også til tvangsindlæggelsen den 11. oktober 2019 og perioden frem til den 18. oktober 2019, og den manglende klagevejledning taler i sig selv imod, at frihedsberøvelsen i denne periode var lovlig. For så vidt angår frihedsberøvelsen i perioden efter den 18. oktober 2019 taler det imod dens lovlighed, at den løbende efterprøvelse, som overlægen efter psykiatrilovens § 21, stk. 2, skal foretage, begyndte forfra ved overflytningen den nævnte dato til Psykiatrisk Center København, Matrikel Frederiksberg.

Region Hovedstaden er erstatningsansvarlig allerede som følge af, at byretten ikke har efterprøvet frihedsberøvelsens lovlighed for perioden 31. oktober 2019-24. februar 2020, og at hverken byretten eller landsretten har efterprøvet lovligheden for perioden 11.-18. oktober 2019. Den manglende efterprøvelse i de tidligere instanser er en selvstændig tilsidesættelse af hendes rettigheder, som regionen hæfter for.

Region Hovedstaden har supplerende anført navnlig, at landsretten ikke burde have efterprøvet tvangstilbageholdelsen i perioden 31. oktober 2019-24. februar 2020. Det Psykiatriske Patientklagenævn har ikke forholdt sig til denne periode, og landsretten har derfor taget stilling som første instans. Betingelserne for fortsat tvangstilbageholdelse var imidlertid som anført af landsretten under alle omstændigheder opfyldt også i denne periode. Det kan ikke føre til en anden vurdering, at overlægens efterprøvelse af frihedsberøvelsens lovlighed efter psykiatrilovens § 21, stk. 2, begyndte forfra den 18. oktober 2019.

Landsretten har med rette ikke taget stilling til frihedsberøvelsens lovlighed for perioden 11.-18. oktober 2019, men også i denne periode var frihedsberøvelsen under alle omstændigheder lovlig. Det kan ikke føre til andet resultat, at det ikke er dokumenteret, at A i denne periode fik tilstrækkelig klagevejledning.

Hvis Højesteret finder, at frihedsberøvelsen af A har været helt eller delvist ulovlig, bør spørgsmålet om erstatning ikke behandles af Højesteret som første instans, men hjemvises til behandling i byretten. Det kan under alle omstændigheder ikke i sig selv begrunde erstatning, at byretten ikke har efterprøvet frihedsberøvelsens lovlighed for perioden 31. oktober 2019-24. februar 2020, eller at hverken byretten eller landsretten har efterprøvet lovligheden for perioden 11.-18. oktober 2019.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

A var fra den 11. oktober 2019 til den 24. februar 2020 frihedsberøvet efter lov om anvendelse af tvang i psykiatrien m.v. (psykiatriloven). Fra den 11. til den 18. oktober 2019 var hun frihedsberøvet i Psykiatrisk Center København, Matrikel Bispebjerg, og fra den 18. oktober 2019 til den 24. februar 2020 i Psykiatrisk Center København, Matrikel Frederiksberg.

Den 31. oktober 2019 godkendte Det Psykiatriske Patientklagenævn, at A havde været tvangstilbageholdt siden den 18. oktober 2019.

Sagen angår, om frihedsberøvelsen af A var lovlig. Det er herunder et spørgsmål, om As ret til domstolsprøvelse under den foreliggende sag omfatter hele den periode, hvor hun var frihedsberøvet (11. oktober 2019-24. februar 2020), eller kun den periode, som Det Psykiatriske Patientklagenævn har truffet afgørelse om (18.-31. oktober 2019).

Generelt om den periode som domstolsprøvelsen omfatter

Det er ubestridt, at domstolsprøvelsen i sagen omfatter frihedsberøvelsens lovlighed i den periode, som Det Psykiatriske Patientklagenævn har truffet afgørelse om (18.-31. oktober 2019). Der er derimod ikke enighed om, hvorvidt prøvelsen også omfatter de perioder, som nævnet ikke har truffet afgørelse om (11.-18. oktober 2019 og 31. oktober 2019-24. februar 2020).

Efter grundlovens § 71, stk. 6, skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på den pågældendes vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Efter § 35 i psykiatriloven skal

klager over bl.a. tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse i første omgang indbringes for Det Psykiatriske Patientklagenævn. Nævnet skal efter anmodning fra patienten eller patientrådgiveren herefter indbringe sin afgørelse for retten, jf. lovens § 37, stk. 1. Godkender retten frihedsberøvelsen, kan spørgsmålet om udskrivning først på ny begæres prøvet i Det Psykiatriske Patientklagenævn, når der er forløbet 2 måneder efter rettens afgørelse, jf. § 37, stk. 2.

I tilfælde, hvor patienten ønsker domstolsprøvelse for en periode, der ligger ud over, hvad Det Psykiatriske Patientklagenævn har taget stilling til, må det bero på en fortolkning af psykiatriloven og omstændighederne i sagen, om en sådan prøvelse skal ske, eller om patienten må henvises til at indbringe denne del af sagen for klagenævnet og først herefter for domstolene. Det må i den forbindelse indgå, at grundlovens § 71, stk. 6, og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 4, giver patienten ret til enkel, effektiv og hurtig domstolsprøvelse af en frihedsberøvelse som den foreliggende. Der må endvidere lægges vægt på de overvejelser, der fremgår af forarbejderne til ændringen af psykiatriloven i 1998, hvor det blev fastsat, at tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser skal indbringes for patientklagenævnene (nu Det Psykiatriske Patientklagenævn), før de kan forlanges indbragt for domstolene.

Særligt om ret til domstolsprøvelse for perioden 11.-18. oktober 2019

I den foreliggende sag må det med hensyn til perioden 11.-18. oktober 2019 lægges til grund, at A ikke – som bestemt i psykiatrilovens § 32, stk. 2 – blev vejledt om adgangen til at klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Den 18. oktober 2019 tilkendegav hun ifølge kontinuationsnotat af samme dato, at hun "ønsker at klage over tvangstilbageholdelse og tvangsbeh." Det Psykiatriske Patientklagenævn søgte efter de foreliggende oplysninger ikke at afklare, om hun med dette kun sigtede til perioden fra den 18. oktober 2019 eller også – hvad der måtte anses for nærliggende – til den frihedsberøvelse, der fandt sted fra tvangsindlæggelsen den 11. oktober 2019.

Under disse omstændigheder finder Højesteret, at A under den foreliggende sag har ret til domstolsprøvelse af lovligheden af frihedsberøvelsen (tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse) også for perioden 11.-18. oktober 2019. Højesteret finder desuden, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at Højesteret kan foretage denne prøvelse.

Særligt om ret til domstolsprøvelse for perioden 31. oktober 2019-24. februar 2020

Med hensyn til perioden efter Det Psykiatriske Patientklagenævns afgørelse (31. oktober 2019-24. februar 2020) bemærkes, at det i betænkning nr. 1068/1986 om tvang i psykiatrien, bind 2, s. 536, om den da gældende ordning er anført, at domstolenes prøvelse omfatter forholdene, som de er på det tidspunkt, domsforhandlingen finder sted, således at det ikke blot er lovligheden af selve tvangsindlæggelsen eller tvangstilbageholdelsen, der efterprøves, men tillige

om forholdene har ændret sig, og frihedsberøvelse ikke længere er nødvendig. Der er ikke i forarbejderne til ændringen af psykiatriloven i 1998 bemærkninger om det nævnte spørgsmål. Højesteret finder, at den retsstilling, der fremgår af betænkningen, ved lovændringen må anses for opretholdt.

Højesteret tiltræder derfor, at A under den foreliggende sag skal have efterprøvet lovligheden af frihedsberøvelsen i perioden efter klagenævnets afgørelse, herunder om forholdene i denne periode havde ændret sig, således at frihedsberøvelsen skulle have været ophævet på et tidligere tidspunkt end den 24. februar 2020.

Frihedsberøvelsens lovlighed

Efter det anførte har A under den foreliggende sag ret til domstolsprøvelse af frihedsberøvelsen for den samlede periode 11. oktober 2019-24. februar 2020.

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at A i perioden 18. oktober 2019-24. februar 2020 var sindssyg eller i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og at det ville have været uforsvarligt ikke at frihedsberøve hende med henblik på behandling, fordi udsigten til en betydelig og afgørende bedring af hendes tilstand ellers ville blive væsentligt forringet, jf. psykiatrilovens § 5, nr. 1. Det kan ikke føre til en anden vurdering, at A i den senere del af perioden havde tilladelser til udgang, som efter det oplyste i det væsentlige forløb uproblematisk, idet disse udgange må betragtes som en del af forløbet frem imod det tidspunkt, hvor det kunne anses for forsvarligt at udskrive hende. Det kan heller ikke føre til en anden vurdering, at perioderne for overlægens løbende efterprøvelse, jf. psykiatrilovens § 21, stk. 2, efter overflytningen den 18. oktober 2019 af A til Psykiatrisk Center København, Matrikel Frederiksberg, blev regnet fra datoen for overflytningen og ikke fra tvangsindlæggelsen den 11. oktober 2019.

Højesteret finder, at betingelserne i psykiatrilovens § 5, nr. 1, for frihedsberøvelse af A var opfyldt også i perioden 11.-18. oktober 2019. Højesteret lægger navnlig vægt på det, der er anført af overlæge Rie Lambæk Mikkelsen i lægefagligt notat af 11. oktober 2019, og det, der i øvrigt fremgår af As journal for de pågældende dage. Det kan ikke føre til en anden vurdering af frihedsberøvelsens lovlighed, at A ikke i denne periode blev vejledt om adgangen til at klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn.

Højesteret finder således, at frihedsberøvelsen af A for hele perioden 11. oktober 2019-24. februar 2020 har været lovlig.

Erstatning

Efter det anførte har A ikke krav på erstatning som følge af den frihedsberøvelse, hun har været udsat for.

A har heller ikke krav på erstatning alene som følge af, at hverken byretten eller landsretten har taget stilling til frihedsberøvelsens lovlighed for perioden 11.-18. oktober 2019, eller at byretten ikke har taget stilling til frihedsberøvelsens lovlighed for perioden 31. oktober 2019-24. februar 2020.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens dom med den ændring, at frihedsberøvelsen af A også i perioden 11.-18. oktober 2019 har været lovlig, og frifinder Region Hovedstaden for As påstand om erstatning.

THI KENDES FOR RET:

Frihedsberøvelsen af A i perioden 11. oktober 2019-24. februar 2020 har været lovlig.

Region Hovedstaden frifindes for As påstand om betaling af erstatning.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for byret, landsret og Højesteret til den anden part eller til statskassen.